C/2024/7425

12.12.2024

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 3 decembrie 2024

privind mediile fără fum de tutun și fără aerosoli, care înlocuiește Recomandarea 2009/C 296/02 a Consiliului

(C/2024/7425)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 168 alineatul (6),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

întrucât:

(1) Potrivit Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), expunerea la fumul de tutun secundar reprezintă o sursă răspândită de mortalitate, morbiditate și dizabilități în Uniune. Această expunere este asociată cu consumul de tutun, care continuă să fie principala cauză a tipurilor de cancer care pot fi prevenite, 27 % din totalul cazurilor de cancer fiind asociate consumului de tutun.

(2) Consumul de tutun este în continuare larg răspândit la nivel mondial și în întreaga Uniune. Conform unei estimări din 2023, 24 % din populația Uniunii Europene erau fumători ([1]).

(3) Costul economic anual global al fumatului a fost estimat la 1 400 de miliarde USD în 2012, echivalentul a 1,8 % din produsul intern brut (PIB) la nivel mondial. În 2009, fumatul de tutun a costat deja cetățenii UE 544 de miliarde EUR, ceea ce reprezintă aproximativ 4,6 % din PIB-ul combinat al UE-27 ([2]).

(4) Este oportun să se contribuie la reducerea procentului de fumători în Uniune, în conformitate cu obiectivul Planului european de combatere a cancerului ([3]) de a avea o generație fără tutun, în care mai puțin de 5 % din populația Uniunii să consume produse din tutun până în 2040.

(5) Convenția-cadru a OMS pentru controlul tutunului (CCCT) a fost elaborată cu scopul de a promova un răspuns internațional eficace și cuprinzător la răspândirea epidemiei tabagismului la nivel mondial. Articolul 8 din CCCT impune părților să asigure o protecție eficace împotriva fumului de tutun secundar în spațiile de muncă, în mijloacele de transport public și în spațiile închise; orientările anexate la CCCT au scopul de a ajuta părțile să își îndeplinească obligațiile care le revin în temeiul articolului respectiv.

(6) Strategia europeană pentru controlul tutunului, adoptată de Comitetul regional al OMS pentru Europa în septembrie 2002, a recomandat ca statele membre ale OMS să asigure dreptul cetățenilor la un mediu fără fum de tutun, printre altele, interzicând fumatul în spații publice, locuri de muncă și mijloace de transport public, în exteriorul tuturor instituțiilor de învățământ pentru minori, al tuturor instituțiilor de furnizare a asistenței medicale și în cadrul unor evenimente publice, precum și clasificând fumul de tutun din mediul ambiant (FTMA) drept agent cancerigen ([4]).

(7) Emisiile secundare ale produselor emergente pot avea efecte potențial nocive asupra sănătății. OMS subliniază că emisiile secundare provenite de la produsele emergente pot expune oamenii la niveluri potențial dăunătoare de particule în suspensie și de toxine cheie.

([1]) Eurobarometrul special nr. 539. 2023. *Attitudes of Europeans towards tobacco and related products* (Atitudinile europenilor față de tutun și produsele conexe). ISBN: 978-92-68-07599-9.
([2]) *Health Promotion* (Promovarea sănătății) (who.int), *Tobacco and Smoking | Knowledge for policy* (Tutun și fumat | O politică a cunoașterii) (europa.eu).
([3]) Comunicarea Comisiei, Planul european de combatere a cancerului, COM(2021) 44 final.
([4]) Organizația Mondială a Sănătății. 2002. Strategia europeană pentru controlul tutunului https://iris.who.int/handle/10665/107455

(8) OMS ([5]), ([6]), ([7]) a subliniat, printre alte probleme legate de produsele emergente, efectele negative asupra sănătății ale expunerii la aerosolii secundari. De exemplu, dovezi recente au indicat că expunerea la emisiile secundare provenite de la produsele din tutun încălzit a fost asociată cu anomalii respiratorii și cardiovasculare semnificative la persoanele din jur ([8]), ([9]), ([10]), ([11]), ([12]), ([13]). În plus, aerosolii secundari ai țigaretelor electronice, indiferent dacă acestea conțin sau nu nicotină, expun persoanele prezente la niveluri cuantificabile de particule în suspensie și de toxine și contaminanți cheie ([14]), ([15]), ([16]), ([17]), ([18]), ([19]), ([20]).

(9) OMS consideră că niciun nivel de expunere pasivă nu este sigur și nici acceptabil ([4]) și, prin urmare, această problemă ar trebui abordată cu grijă. OMS recomandă aplicarea unor măsuri de control al tutunului, inclusiv a unor măsuri de protecție împotriva expunerii la țigaretele electronice ([21]), ([4]), ([5]).

(10) În avizul său din 2021 privind țigaretele electronice ([22]), Comitetul științific pentru riscurile asupra sănătății și mediului și riscurile emergente (SCHEER) a concluzionat că există dovezi slabe până la moderate ale riscurilor de apariție a problemelor respiratorii, cardiovasculare și de carcinogeneză cauzate de expunerea secundară la aerosoli proveniți de la țigaretele electronice.

([5]) Organizația Mondială a Sănătății. *Report on the global tobacco epidemic 2023: protect people from tobacco smoke* (Raportul din 2023 privind epidemia tabagismului la nivel mondial: protejarea persoanelor împotriva fumului de tutun). 2023. ISBN: 978-92-4-007716-4, p. 31-32.

([6]) Organizația Mondială a Sănătății. *Technical note on the call to action on electronic cigarettes* (Notă tehnică referitoare la apelul la acțiune privind țigaretele electronice). 2023. p. 3-4. https://www.who.int/publications/m/item/technical-note-on-call-to-action-on-electronic-cigarettes

([7]) Organizația Mondială a Sănătății. *Electronic cigarettes: call to action* (Țigaretele electronice: apel la acțiune). 2023. https://www.who.int/publications/m/item/electronic-cigarettes—call-to-action

([8]) Organizația Mondială a Sănătății. *Heated tobacco products: summary of research and evidence of health impacts* (Produse din tutun încălzit: rezumat al cercetărilor și dovezilor privind impactul acestora asupra sănătății). 2023. p. 12-13. https://www.who.int/publications/i/item/9789240042490

([9]) Organizația Mondială a Sănătății: Grupul de studiu al OMS privind reglementarea produselor din tutun: *Report on the scientific basis of tobacco product regulation: eighth report of a WHO study group* (Raport privind baza științifică a reglementării produselor din tutun: al optulea raport al unui grup de studiu al OMS). 2021. https://www.who.int/publications/i/item/9789240022720

([10]) Yoshioka T, Shinozaki T, Hori A, Okawa S, Nakashima K, Tabuchi T. *Association between exposure to secondhand aerosol from heated tobacco products and respiratory symptoms among current non-smokers in Japan: a cross-sectional study* (Asociere între expunerea la aerosolii secundari proveniți de la produsele din tutun încălzit și simptomele respiratorii în rândul nefumătorilor în prezent în Japonia: un studiu transversal). BMJ Open. 2023; 13:e065322. doi: 10.1136/ bmjopen-2022-065322

([11]) Imura Y, Tabuchi T. *Exposure to secondhand heated-tobacco-product aerosol may cause similar incidence of asthma attack and chest pain to secondhand cigarette exposure: the JASTIS 2019 study* (Expunerea la aerosolii secundari proveniți de la produsele din tutun încălzit poate cauza o incidență a crizelor de astm și a durerilor toracice similară celei cauzate de expunerea la fumul secundar provenit de la țigarete: studiul JASTIS din 2019). Int J Environ Res Public Health. 2021; 18(4):1766. doi: 10.3390/ijerph18041766

([12]) Uguna CN, Snape CE. *Should IQOS emissions be considered as smoke and harmful to health? A review of the chemical evidence* (Emisiile IQOS ar trebui considerate fum și nocive pentru sănătate? O examinare a dovezilor chimice). ACS Omega. 2022; 7(26):22111–24. doi: 10.1021/ acsomega.2c01527.

([13]) Auer R, Concha-Lozano N, JacotSadowski I, Cornuz J, Berthet A. *Heat-not-burn tobacco cigarettes: smoke by any other name* (Produse din tutun de tip „încălzire, nu ardere": fum sub altă denumire). JAMA Intern Med. 2017; 177(7):1050–2. doi: 10.1001/ jamainternmed.2017.1419.

([14]) Fernández E, Ballbè M, Sureda X, Fu M, Saltó E, Martínez-Sánchez JM. *Particulate matter from electronic cigarettes and conventional cigarettes: a systematic review and observational study* (Particule în suspensie provenite de la țigarete electronice și țigarete convenționale: o analiză sistematică și un studiu observațional). Curr Environ Health Rep. 2015; 2(4):423–9. doi: 10.1007/s40572- 015-0072-x.

([15]) Li L, Lin Y, Xia T, Zhu Y. *Effects of electronic cigarettes on indoor air quality and health* (Efectele țigaretelor electronice asupra calității aerului din încăperi și asupra sănătății). Annu Rev Public Health. 2020; 41(1):363–80. doi: 10.1146/ annurev-publhealth-040119-094043.

([16]) Hess I, Lachireddy K, Capon A. *A systematic review of the health risks from passive exposure to electronic cigarette vapour* (O analiză sistematică a riscurilor pentru sănătate generate de expunerea pasivă la vaporii de țigarete electronice). Public Health Research & Practice. 2016; 26(2).

([17]) Borgini A, Veronese C, De Marco C, Boffi R, Tittarelli A, Bertoldi M et al. *Particulate matter in aerosols produced by two last generation electronic cigarettes: a comparison in a real-world environment* (Particule în suspensie în aerosoli generați de două țigarete electronice de ultimă generație: o comparație într-un mediu real). Pulmonology. 2021.

([18]) *Exposure to aerosols from smoking-proxy electronic inhaling systems: a systematic review* (Expunerea la aerosoli proveniți de la sistemele electronice de inhalare asemănătoare fumatului: o revizuire sistematică). Barcelona: Tobacco Control Unit, Institut Català d'Oncologia; 2016.

([19]) Lerner CA, Sundar IK, Yao H, Gerloff J, Ossip DJ, McIntosh S et al. *Vapors produced by electronic cigarettes and e-juices with flavorings induce toxicity, oxidative stress, and inflammatory response in lung epithelial cells and in mouse lung* (Vaporii produși de țigaretele electronice și lichidele electronice cu arome induc toxicitate, stres oxidativ și răspuns inflamator în celulele epiteliale pulmonare și în plămâni la șoareci). PLoS One. 2015; 10(2):e0116732

([20]) Glantz, S.A., Nguyen, N., & Oliveira da Silva, A.L. (2024). *Population-Based Disease Odds for E-Cigarettes and Dual Use versus Cigarettes* (Probabilitatea îmbolnăvirii în funcție de categoria de populație pentru țigarete electronice și cu dublă utilizare versus țigarete). NEJM Evidence, 3(3). DOI: 10.1056/EVIDoa2300229.

([21]) *Applying tobacco control measures to e-cigarettes, including the supply and demand reduction measures of the WHO FCTC* (Aplicarea măsurilor de control al tutunului în cazul țigaretelor electronice, inclusiv a măsurilor de reducere a ofertei și a cererii ale CCCT a OMS) (pagina 3, https://cdn.who.int/media/docs/default-source/tobacco-hq/regulating-tobacco-products/ends-call-to-action.pdf?sfvrsn=ea4c4fdb_12&download=true , făcând trimitere la Convenția-cadru pentru controlul tutunului (pagina 8, https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42811/9241591013.pdf?sequence=1).

([22]) SCHEER (Comitetul științific pentru riscurile asupra sănătății și mediului și riscurile emergente). Aviz privind țigaretele electronice. 16 aprilie 2021.

(11) Instituirea unor medii fără fum de tutun și fără aerosoli reprezintă o abordare recunoscută și dovedită la nivel mondial pentru a proteja în mod adecvat sănătatea oamenilor împotriva efectelor fumului de tutun secundar și ale aerosolilor secundari.

(12) În ultimii ani, cotele de piață ale produselor emergente precum țigaretele electronice și produsele din tutun încălzit au crescut și din ce în ce mai multe persoane încep să consume astfel de produse. Conform datelor din sondajul Eurobarometru, amploarea consumului de țigarete electronice în întreaga Uniune este de 3 %, iar cea a consumului de produse din tutun încălzit este de 2 %.

(13) O problemă de interes specific legată de evoluția pieței produselor emergente precum țigaretele electronice și produsele din tutun încălzit este adoptarea și atractivitatea deosebită a acestora în rândul copiilor și al tinerilor.

(14) Expunerea la fumul de tutun secundar și la aerosolii secundari ar putea fi deosebit de periculoasă pentru copii și adolescenți și ar putea crește riscul ca aceștia să deprindă obiceiul de a fuma ([4]), ([5]), ([6]).

(15) Conform unei estimări din 2023, 54 % dintre actualii și foștii fumători au început să fumeze cu regularitate înainte de vârsta de 19 ani, iar 14 % înainte de vârsta de 15 ani, în copilărie ([1]).

(16) Consumul de produse emergente care conțin nicotină, în special în rândul tinerilor, este asociat cu dependența și ar putea deveni un punct de plecare pentru consumul ulterior de produse din tutun tradiționale ([4]).

(17) Este important nu numai să se țină seama de evoluțiile recente ale pieței și ale tehnologiei legate de produsele emergente, ci și să se coordoneze mai bine și să se adapteze la exigențele viitorului cadrele naționale de reglementare în materie de luptă împotriva expunerii la fumul de tutun și la aerosoli.

(18) În prezent, există o expunere secundară semnificativă la fum de tutun și la aerosoli în locuri precum spațiile în aer liber ale unităților hoteliere și cele destinate utilizării de către copii și adolescenți. În sondajul Eurobarometru din 2023, 74 % dintre respondenți au afirmat că au văzut oameni fumând pe terase în aer liber în ultimele 6 luni, iar 71 % dintre respondenți au afirmat că au văzut oameni folosind țigarete electronice și produse din tutun încălzit în astfel de locuri. 42 % dintre respondenți au afirmat că au văzut oameni fumând în locuri în aer liber destinate utilizării de către copii și adolescenți, iar 49 % dintre respondenți au afirmat că au văzut oameni folosind țigarete electronice și produse din tutun încălzit în astfel de locuri ([1]).

(19) Mai multe state membre au luat măsuri de protecție, inclusiv interzicerea fumatului în spațiile închise și în cele în aer liber sau interzicerea utilizării produselor emergente în spațiile publice ([23]), ([24]).

(20) Prin urmare, este oportun să se extindă domeniul de aplicare al recomandării în vederea includerii anumitor spații în aer liber, pentru o mai bună protejare a persoanelor din Uniune, în special a copiilor, a tinerilor și a persoanelor vulnerabile, de exemplu cetățenii cu boli cronice sau cu alte afecțiuni preexistente sau femeile însărcinate, împotriva expunerii la fumul de tutun secundar și la aerosolii secundari provenind din produsele emergente, de exemplu produsele din tutun încălzit, țigaretele electronice cu sau fără nicotină, produsele care înlocuiesc tutunul și orice alte produse care emit fum și/sau aerosoli, cum ar fi produsele din plante pentru fumat sau produsele din plante încălzite.

(21) În sprijinul revizuirii recomandării, în perioada iunie-iulie 2022 a fost lansată o cerere de contribuții, iar în perioada martie-mai 2023 s-au consultat reprezentanți ai autorităților competente din statele membre, organizații ale societății civile, operatori economici relevanți și alte părți interesate relevante prin activități de consultare specifice.

(22) Consiliul ia act de faptul că Comisia intenționează să sprijine statele membre în ceea ce privește punerea în aplicare efectivă a recomandării prin intermediul programelor și instrumentelor de colaborare existente ale Uniunii.

(23) În special, Consiliul ia act de intenția Comisiei de a contribui la consolidarea cercetării în acest domeniu. Obiectul acestor eforturi de cercetare ar trebui să cuprindă produsele emergente (de exemplu țigaretele electronice cu sau fără nicotină și produsele din tutun încălzit); produsele care înlocuiesc tutunul care emit fum sau aerosoli și orice alte produse care emit fum și/sau aerosoli; precum și produsele care eliberează nicotină sau a căror utilizare seamănă cu cea a produselor care eliberează nicotină. Se preconizează, de asemenea, consolidarea cooperării internaționale, inclusiv în materie de cercetare, cu privire la aspectele care fac obiectul prezentei recomandări.

(24) De asemenea, Consiliul ia act de faptul că Comisia intenționează să elaboreze un set de instrumente de prevenție care să sprijine o mai bună protecție a sănătății copiilor și a tinerilor în cei mai vulnerabili și formatori ani din viețile lor și care să includă acordarea unei atenții deosebite prevenirii fumatului și a dependenței de nicotină și abordarea legăturilor dintre sănătatea mintală și cea fizică și a principalilor factori determinanți ai sănătății.

([23]) Document de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește Recomandarea Consiliului privind mediile fără fum de tutun și fără aerosoli, care înlocuiește Recomandarea 2009/C 296/02 a Consiliului, 13519/24 ADD2.

([24]) *Study on smoke-free environments and advertisement of tobacco and related products* (Studiu privind mediile fără fum de tutun și publicitatea produselor din tutun și a produselor conexe), 2021

(25) De asemenea, Consiliul ia act de faptul că Comisia intenționează să prezinte un raport cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a prezentei recomandări, pe baza informațiilor furnizate de statele membre, în termen de cinci ani de la adoptarea recomandării.

(26) Ar trebui să se țină seama de „Orientările privind protecția contra expunerii la fumul de tutun, astfel cum au fost adoptate în cadrul celei de a doua conferințe a părților la Convenția-cadru a OMS pentru controlul tutunului”. Statele membre ar trebui încurajate să extindă măsurile cuprinse în orientările respective și să meargă dincolo de acestea.

(27) Prezenta recomandare acoperă un domeniu de aplicare mai larg decât Recomandarea 2009/C 296/02 și o înlocuiește, având obiectivul de a proteja mai bine persoanele din Uniune împotriva fumului de tutun secundar și a aerosolilor secundari, de a contribui în mod pozitiv la obiectivele legate de tutun ale Planului european de combatere a cancerului și de a contribui la reducerea amplorii fumatului și a consumului de produse emergente și la denormalizarea acestora.

(28) Denormalizarea fumatului și reducerea prevalenței fumatului și a utilizării produselor emergente necesită un set cuprinzător de acțiuni la nivelul Uniunii. Prin urmare, este important ca prezenta recomandare să fie însoțită de lucrări intense privind evaluarea și revizuirea legislației UE privind tutunul, în special abordând preocupările legate de accesul tinerilor la noile produse din tutun și nicotină,

RECOMANDĂ STATELOR MEMBRE CA, ținând seama de competențele și particularitățile naționale legate de punerea în aplicare:

1. Să asigure o protecție eficace împotriva expunerii la fumul de tutun în spațiile de muncă închise, spațiile publice închise și mijloacele de transport public, astfel cum se prevede la articolul 8 din CCCT și pe baza Orientărilor privind protecția contra expunerii la fumul de tutun adoptate în cadrul celei de a doua conferințe a părților la CCCT.

2. Să asigure o protecție eficace în spațiile de muncă închise, spațiile publice închise și mijloacele de transport public împotriva expunerii la emisiile secundare generate de utilizarea produselor emergente care emit fum sau aerosoli, de exemplu produsele din tutun încălzit, țigaretele electronice cu sau fără nicotină, produsele care înlocuiesc tutunul și orice alte produse care emit fum și/sau aerosoli, cum ar fi produsele din plante pentru fumat (denumite în continuare, împreună cu expunerea la fumul de tutun, „expunerea la fumul de tutun secundar și la aerosolii secundari”).

3. Să asigure o protecție eficace împotriva expunerii la fumul de tutun secundar și la aerosolii secundari în zonele de recreere amenajate în aer liber, în special în cele în care pot fi prezenți adesea copii, tineri și persoane vulnerabile. Printre aceste zone ar trebui să se numere terenurile de joacă publice, parcurile de distracții, piscinele, plajele, grădinile zoologice și alte spații în aer liber similare.

4. Să asigure o protecție eficace împotriva fumului de tutun secundar și a aerosolilor secundari în zonele aflate în întregime sau parțial în aer liber asociate unităților de prestări de servicii (de exemplu, zonele parțial acoperite, cu pereți, cu garduri sau delimitate în alt mod aflate lângă o unitate sau în apropierea unei unități, inclusiv acoperișurile, balcoanele, verandele sau terasele). Printre aceste zone ar trebui să se numere spațiile în aer liber ale restaurantelor, ale barurilor și ale cafenelelor și spațiile în aer liber ale altor clădiri similare.

5. Să asigure o protecție eficace împotriva fumului de tutun secundar și a aerosolilor secundari în spațiile în aer liber sau semideschis legate de transportul public, inclusiv în stațiile de autobuz, de tramvai și de cale ferată și în aeroporturi.

6. Să asigure o protecție eficace împotriva fumului de tutun secundar și a aerosolilor secundari în spațiile în aer liber adiacente unui loc de muncă.

7. Să asigure o protecție eficace împotriva fumului de tutun secundar și a aerosolilor secundari în zonele în aer liber asociate clădirilor legate de asistența medicală. Astfel de clădiri ar trebui să includă spitalele, clinicile, centrele medicale, centrele de îngrijire și asistență și alte clădiri similare.

8. Să asigure o protecție eficace împotriva fumului de tutun secundar și a aerosolilor secundari în zonele în aer liber asociate clădirilor în care copiii și tinerii beneficiază de educație și formare. Astfel de clădiri ar trebui să includă instituțiile de îngrijire a copiilor preșcolari, școlile primare și secundare, instituțiile de educație și formare profesională, universitățile, centrele pentru tineret și alte clădiri similare.

9. Să ia în considerare includerea, în cadrul acțiunilor complementare care au scopul de a preveni consumul de tutun și nicotină și dependența de acestea și de a contribui la crearea unor medii vaste fără fum de tutun și fără aerosoli, a altor spații în aer liber în care este probabil să se reunească membri ai publicului, inclusiv copii, minori sau persoane vulnerabile. Astfel de spații ar putea include, printre altele, spațiile în aer liber în care sunt organizate evenimente, amfiteatrele și zonele rezervate spectatorilor în cadrul evenimentelor publice, precum și spațiile asociate clădirilor deschise publicului care sunt susceptibile de a fi frecventate de multe persoane care merg pe jos (de exemplu, intrările în centrele comerciale și curțile clădirilor deschise publicului).

10. Să ia în considerare includerea, în cadrul acțiunilor complementare care au scopul de a preveni consumul de tutun și nicotină și dependența de acestea și de a contribui la crearea unor medii vaste fără fum de tutun și fără aerosoli, a altor spații, cum ar fi autoturismele personale în care sunt prezenți copii, minori sau persoane vulnerabile.

11. Să elaboreze și/sau să consolideze politici în favoarea unor medii fără fum de tutun și fără aerosoli, prin:

    a) dezvoltarea de strategii și programe naționale menite să asigure o protecție eficace împotriva expunerii la fumul de tutun secundar și la aerosolii secundari;

    b) aplicarea și/sau dezvoltarea de campanii de prevenție, de renunțare la fumat și de sensibilizare, cum ar fi campaniile educaționale, de comunicare și de informare, pentru asigurarea respectării măsurilor împotriva fumului de tutun și a aerosolilor. Aceste campanii s-ar putea înscrie, de asemenea, în cadrul inițiativelor de reducere a dependenței. Ele s-ar putea baza pe inițiativele de prevenție incluse în Planul european de combatere a cancerului și/sau le-ar putea completa, după caz;

    c) asigurarea existenței unor structuri și mecanisme adecvate pentru a promova conformitatea și pentru a aplica și/sau elabora bune practici menite să îmbunătățească punerea în aplicare și asigurarea respectării măsurilor în favoarea unor medii fără fum de tutun și fără aerosoli.

12. Să coopereze în legătură cu schimbul de bune practici privind elaborarea de politici, programe și strategii noi împotriva fumului de tutun și a aerosolilor sau privind consolidarea politicilor, programelor și strategiilor existente în acest domeniu, pentru a se asigura că acestea sunt cuprinzătoare, și în legătură cu conceperea și testarea unor abordări ambițioase și eficiente pentru obținerea unor medii fără fum de tutun și fără aerosoli.

13. Să coopereze îndeaproape între ele și cu Comisia în scopul dezvoltării unui cadru coerent de definiții, criterii și indicatori pentru punerea în aplicare efectivă a prezentei recomandări și să își monitorizeze, evalueze și actualizeze măsurile, după caz.

14. Să raporteze Comisiei, după caz, în contextul obligațiilor deja existente, cu privire la punerea în aplicare a măsurilor luate și la progresele înregistrate în acest sens, inițial la trei ani de la adoptarea prezentei recomandări, apoi o dată la cinci ani.

Recomandarea 2009/C 296/02 se înlocuiește cu prezenta recomandare.

Adoptată la Bruxelles, 3 decembrie 2024.

Pentru Consiliu

Președintele

NAGY M.